

Optimale conditie bij 3

Conditie score is leidraad voor verbeterd management in witblauw

Te dik, te vet, te mager, het is allemaal niet goed voor een vleeskoe. Slecht drachtig worden en meer kalversterfte zijn het gevolg. Voor een vruchtbare en gezonde koe moet de conditie optimaal zijn. Scoren van conditie helpt.

De conditiescore is de maatstaf voor een goede bedrijfsvoering, voeding en verzorging. Het is een gemakkelijk en goedkoop middel om een inschatting te maken van hoe de dieren in conditie zijn, geeft voedingsdeskundige Leo Fiems van DVV-CLO aan. 'De conditiescore geeft vrij nauwkeurig aan wat er aan de hand is met een dier. Ik denk dat we daar met de Belgische witblauwen nog meer mee kunnen doen.' In landen als Engeland, Frankrijk en de Verenigde Staten is de conditiescore behoorlijk ingeburgerd, geeft Fiems aan. 'Het heeft bij ons zeker ook waarde.'

Al jarenlang beoordelen inspecteurs de conditiescore van Belgische-witblauwkoeien. 'We moeten een indruk hebben van de conditie om de beveleedheid goed te kunnen beoordelen', licht inspecteur Marc Van Den Bossche van VRV toe. 'Dieren met veel vleesaanzet en weinig conditie scoren veel hoger in exterieur dan dieren die veel conditie hebben en daarbij niet te veel vlees laten zien.'

De inspecteur geeft aan dat de conditiescore voor de veehouders een hulpmiddel is voor controle op de bedrijfsvoering en het management. Een koe die vruchtbaar en gezond is, brengt het meeste rendement. Een dergelijke koe is te herkennen aan een optimale conditiescore. 'In het najaar zien we bijvoorbeeld dat de conditie van dieren terugloopt als ze aan het eind van de weideperiode niet bijgevoerd worden. De conditiescore is een indicatie of er bijgevoerd of juist afgeremd dient te worden met de voeding.'

Fiems vult dit nog verder aan. 'Het kan ook de sociale rangorde in de stal zijn die ervoor zorgt dat dieren niet

het beste voer krijgen en verstoten worden.' Naast huisvesting kan de gezondheid nog meespelen. 'Als een dier bijvoorbeeld besmet is met maagdarmwormen zal het een lagere conditiescore krijgen.'

Score tussen 1 en 5

Er zijn verschillende systemen voor het scoren van de conditie. Van Den Bossche beoordeelt de blauwen tussen 1 en 5. Score 1 is een mager dier, een score van 5 betekent dat het dier slachtrijp is. Hij beoordeelt hierbij niet alleen de gespiering en de hoeveelheid vlees aan de achterhand. 'Het gaat om de conditie, dus de combinatie van vleesaanzet en vet.' Om de score te beoordelen kijkt hij boven op het dier naar de rugspiering en het vet aan de staart. Hij keurt de schouder, de rug en de achterpartij. Daarbij neemt hij ook de ribben mee in de beoordeling. Voelen doet hij zelden. 'Dat is meer iets voor de prijsskampen.'

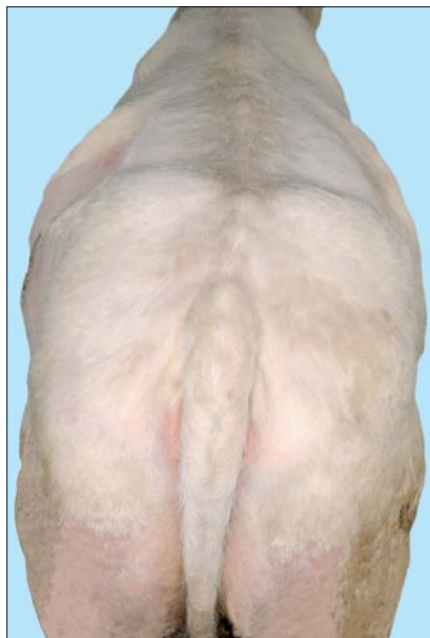
Van Den Bossche noemt 3 als de meest optimale score voor een gebruiksdier. 'Vroeger vonden we 3,5 het best,

maar tegenwoordig weten we dat een dier met score 3 vruchtbaarder en gezonder is.' Koeien daarentegen met een conditiescore 2 zullen de tochtigheid minder laten zien. Het is een logisch overlevingsmechanisme dat te magere dieren de energie voor hun eigen onderhoud bewaren en die niet kunnen geven aan de vruchtbaarheid. Fiems vond in eigen onderzoek dat dieren met een te lage conditiescore ook meer kalversterfte geven. 'Dat kwam ook in de Verenigde Staten naar voren bij Herefords en de Aberdeen Angus.' De reden van deze kalversterfte is niet duidelijk. De biest bevat een gezonde hoeveelheid antistoffen. Uit bloedonderzoek bij de kalveren blijkt echter dat er minder antistoffen in het bloed terecht komen. 'Het kalf absorbeert de antistoffen op een of andere manier niet. Duidelijk is wel dat onvoldoende conditiescore zich wreekt op de vrucht in de baarmoeder', geeft Fiems aan.

Verschillen in vruchtbaarheid bij een lagere conditiescore zijn bij dit onderzoek niet gevonden. 'We hebben met een natuurlijk dekkende stier gewerkt, dus er is

Conditie score 1 – Zeer mager

De botten van het dier steken uit, zowel in de schouder als in de lendenen. De ribben liggen bloot en de zitbeenderen, de heupbotten en het rugbeen zijn zichtbaar. Het vel zit los om de botten.

Conditie score 2 – Mager

Achter de schouder valt het dier in. Het rugbeen is zichtbaar, de ribben zijn te tellen. Rondom de staart is het dier mager en schoon. Het vel vertoont enige soepelheid.

Conditie score 3 – Optimaal

De rug is zodanig bedekt met vlees dat het rugbeen niet meer te zien is. De ribben zijn bedekt, maar nog wel te onderscheiden. Het dier heeft geen staartvet.

Conditie score 4 – Prijskamptype

Er vormen zich duidelijk rondingen van vlees op de rug, ook de schouder is egaal gevuld. In de vang is het dier beveleed, zonder echt vet te zijn. De staart is gevuld, maar er zijn amper vetkussentjes.

Conditie score 5 – Slachtrijp

Het dier is beveleed van voor naar achteren, door de rug loopt een gootje. De ribben zijn bedekt met een laagje vet. Rondom de staartinplant hoort zich vet op.

Met de vingertoppen is op de laatste twee ribben de vetbedekking te voelen. Het best is dit uit te voeren aan de rechterkant van het dier

Controle rondom
de staart op
vetkussentjes

slechts beperkte informatie beschikbaar over onder meer tochtigheid en bevruchtingspercentage.' Dieren die niet drachtig bleken, werden uit de proef gehaald. 'Bij een te lage conditiescore kwamen we wel meer van deze uitvallers op vruchtbaarheid tegen', geeft Fiems aan.

Jongvee met score 3

Een koe met conditiescore 3 past het best bij gebruikskoeien die weer drachtig moeten worden en een gezond kalf ter wereld moeten brengen. Vetaanzet is er dan nog niet. Van Den Bossche trekt deze optimale score zelfs door naar de opfok. 'Eigenlijk zouden de dieren al van jongs af aan de score 3 moeten hebben en houden, dat is de beste opfok. Bij een score 2 lopen ze al een serieuze groeiachterstand op, terwijl een score 4 problemen geeft met drachtig worden en te hoge voederkosten geeft.'

De inspecteur geeft aan dat slechts weinig veehouders gebruikmaken van de conditiescore. 'Terwijl het juist belangrijk is te controleren of de dieren nog wel de juiste score hebben om eventueel de voeding bij te stellen. Bij een te hoge score zal de energieopname kunnen dalen. Er kan op deze wijze bespaard worden op krachtvoer.'

Vaarzen met een 2

De optimale score mag dan 3 zijn, de conditiescore van een koe zal vlak voor en na het kalven wel veranderen. De dieren schommelen in conditiescore tussen 2,5 en 3,5. Van Den Bossche komt het in de praktijk regelmatig tegen dat vaarzen na hun eerste kalving een 2 scoren. 'Ze

komen in een negatieve energiebalans en daardoor zullen ze minder vlot bronstig en drachtig worden.' Vooral in combinatie met donkere wintermaanden zullen deze dieren vruchtbaarheidsproblemen krijgen. 'In het voorjaar lost dat zich wel weer op, maar dat is alweer een paar maanden later.'

Fiems noemt deze diergroep ook meer kwetsbaar. 'Ze hebben ook een extra jeugdtoeslag nodig om genoeg te kunnen groeien.' Als deze dieren een kalf zogen, blijkt de melkproductie niet veel te dalen ten opzichte van oudere koeien: zes kilo per dag tegenover ruim zeven kilo bij oudere dieren. 'Maar hun conditie slinkt wel, ze hebben geen buffer.' Hij oppert het idee om productiegroepen te maken afhankelijk van de conditiescore. 'Bij een hogere score kunnen dieren beperkt worden in voeding. Bij een zwakke conditie kunnen ze een bonus krijgen bovenop hun behoefte. Dat kan in de vorm van goed ruwvoer, maïs of kernen.'

Het andere uiterste zijn de dieren in de afmestfase. Zij zullen juist stijgen in conditiescore. Vanaf de scores 4 en 5 zullen de dieren vet aanzetten en rijp worden. Van Den Bossche geeft aan dat juist daar de kwaliteiten van het dier zichtbaar worden. 'Bij een fijne staart is de vetaanzet minimaal. Maar vetaanzet is sterk afhankelijk van het type dier en de voeding.' Overigens maakt hij nog wel de opmerking dat een score 5 alleen gewenst is voor het afmesten. 'Zelfs bij prijskampen straffen ze deze score af.'

Alice Booij